

BOSHLANG'ICH TA'LIMDA PEDAGOG-O'QUVCHI HAMKORLIGI HAMDA ISHONCHLI TA'LIM MUHITINI YARATISH

“Turan” International University

Gumanitar fanlar va pedagogika fakulteti

Bashlang'ich ta'lim SBT-22-05 guruh 5-kurs talabasi

Umurbekova Dilnoza Muhammadjon qizi

Annotatsiya

Mazkur maqolada boshlang'ich ta'lim jarayonida pedagog va o'quvchi o'rtasidagi samarali hamkorlikni y o'lga q o'yish, o'quvchilar uchun ishonchli, xavfsiz, q o'llab-quvvatlovchi va psixologik jihatdan qulay ta'lim muhitini yaratishning pedagogik ahamiyati yoritilgan. Maqolada pedagog- o'quvchi hamkorligining mazmuni, tamoyillari, samarali shakl va metodlari, ishonchli ta'lim muhitining asosiy komponentlari hamda boshlang'ich sinflarda q o'llash mumkin b o'lgan amaliy usullar tahlil qilinadi. Shuningdek, o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olish, ijobiy baholash, xatolarga konstruktiv munosabat bildirish, hamkorlikka asoslangan topshiriqlar va o'quvchi fikrini qadrlashning ta'lim samaradorligiga ta'siri asoslab beriladi.

Kalit s o'zlar: boshlang'ich ta'lim, pedagog, o'quvchi, hamkorlik, ishonch, ta'lim muhiti, pedagogik muloqot, o'quvchi faolligi, motivatsiya, individual yondashuv, inklyuziv ta'lim, psixologik xavfsizlik.

Abstract

This article highlights the pedagogical importance of establishing effective cooperation between teachers and students in the process of primary education, creating a reliable, safe, supportive and psychologically comfortable learning environment for students. The article analyzes the content, principles, effective forms and methods of teacher-student cooperation, the main components of a reliable learning environment, and

practical methods that can be used in primary grades. It also substantiates the impact of taking into account the individual characteristics of students, positive assessment, constructive reaction to mistakes, collaborative tasks and valuing student opinions on educational effectiveness.

Keywords: primary education, teacher, student, cooperation, trust, educational environment, pedagogical dialogue, student activity, motivation, individual approach, inclusive education, psychological safety

Аннотация

В данной статье подчеркивается педагогическая важность установления эффективного сотрудничества между учителями и учениками в процессе начального образования, создания надежной, безопасной, благоприятной и психологически комфортной учебной среды для учащихся. В статье анализируются содержание, принципы, эффективные формы и методы сотрудничества учителя и ученика, основные компоненты надежной учебной среды и практические методы, которые могут быть использованы в начальных классах. Также обосновывается влияние учета индивидуальных особенностей учащихся, позитивной оценки, конструктивного реагирования на ошибки, совместных заданий и оценки мнения учащихся на эффективность обучения.

Ключевые слова: начальное образование, учитель, ученик, сотрудничество, доверие, образовательная среда, педагогический диалог, активность учащихся, мотивация, индивидуальный подход, инклюзивное образование, психологическая безопасность

Annotatsiya: V dannyoy stat'ye podcherkivayetsya pedagogicheskaya vazhnost' ustanovleniya effektivnogo sotrudnichestva mezhdu uchitelyami i uchenikami v protsesse nachal'nogo obrazovaniya, sozdaniya nadezhnoy, bezopasnoy,

Kirish.

Pedagogik hamkorlik b o'ljak o'qituvchilarning kasbiy shakllanish jarayonida ta'lim subyektlari o'rtasidagi o'zaro muloqot, tajriba almashish, birgalikdagi metodik faoliyat va reflektiv tahlilni ta'minlovchi muhim mexanizm hisoblanadi. Boshlang'ich sinf

o'qituvchisining faoliyati bir vaqtning o'zida bir necha fanlarni o'tishdan iborat. Bu faoliyat boshlang'ich sinf o'qituvchisidan izlanish, harakat va mahoratni talab etadi. Boshlang'ich sinfda o'qitilayotgan har bir o'quv fani hayot bilan bog'liq, hayotiy muammolarni yechishga o'rgatadi.

Boshlang'ich sinf o'qituvchisining kasbiy salohiyati va ma'lumot darajasi, bolalar psixologiasini, hozirgi zamon boshlang'ich ta'lim metodikasini bilishi hamda o'qituvchi tinmay o'z ustida mustaqil ishlashi fandagi barcha yangiliklardan xabardor bo'lishi, samarali o'qitish metodikalarini namoyish eta olishi lozim. Ma'lumki, bola tabiatan faol va faollikka intilgan bo'ladi. Anashu faollikni so'ndirmaslik, eng tizimli ravishda muayyan maqsad sari yo'naltirishda interfaol o'yinlardan tizimli foydalanish boshlang'ich ta'lim pedagogikasining eng dolzarb vazifasi hisoblanadi. Bu jarayonni amalga oshirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarni o'zlashtirish va o'quv jarayonida qo'llash bilan mustahkamlashni taqozo etadi.

Ta'lim o'qituvchi va o'quvchilarning hamkorlikdagi faoliyati bo'lib, shu jarayonda shaxsning taraqqiyoti, uning ma'lumoti va tarbiyasi ham amalga oshadi. O'rganish jarayonida o'quvchilar o'zlashtirishning turli ko'rinishlaridan foydalanishadi, ya'ni o'zlashtirilayotgan ma'lumotlarni qabul qilish, qayta ishlash hamda amaliyotga tatbiq etishda o'ziga xos tafovutlarga tayanadi.

Bugungi kunda ta'lim tizimida o'quvchining faqat akademik bilimlarini shakllantirish bilan cheklanib qolmasdan, uning mustaqil fikrlashi, ijtimoiy-emotsional ko'nikmalari, muloqot qobiliyati, muammoli vaziyatlarda to'g'ri qaror qabul qilishi va o'z imkoniyatlariga ishonchini rivojlantirish muhim vazifalardan biri sifatida qaralmoqda. Ayniqsa, boshlang'ich ta'lim bosqichi bolaning keyingi ta'lim faoliyati uchun poydevor vazifasini bajaradi.

Boshlang'ich sinf o'quvchisi maktab muhitiga moslashish, o'qituvchi va tengdoshlari bilan munosabat o'rnatish, mustaqil topshiriqlarni bajarish va o'z fikrini ifodalashni o'rganadi. Ushbu jarayonda pedagogning o'quvchiga bo'lgan munosabati bolaning

maktabga, ta'limga va o'ziga bo'lgan munosabatiga bevosita ta'sir k o'rsatadi.

UNICEFning O'zbekistondagi ta'lim bo'yicha materiallarida ham zamonaviy ta'limni kompetensiyaga yo'naltirish, inklyuzivlik, individual ehtiyojlarga mos ta'lim va o'quvchiga yo'naltirilgan pedagogik yondashuv muhim yo'nalishlar sifatida ko'rsatilgan.

Ishonchga asoslangan ta'lim muhitida o'quvchi o'z fikrini erkin ifodalash, savol berish, xato qilish va xatosidan xulosa chiqarish imkoniyatiga ega b o'ladi. Bunday muhitda o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi munosabat buyruqbozlikka emas, balki hurmat, hamkorlik va o'zaro ishonchga asoslanadi.

Boshlang'ich ta'limda pedagog va o'quvchi o'rtasidagi hamkorlik hamda ishonchli ta'lim muhitini yaratish — muvaffaqiyatli ta'lim jarayonining asosidir. Kichik maktab yoshidagi o'quvchilar uchun o'qituvchi shunchaki bilim beruvchi emas, balki hayotiy yo'l ko'rsatuvchi va hissiy tayanch hisoblanadi.

Tadqiqotning maqsadi:

Boshlang'ich ta'lim jarayonida pedagog- o'quvchi hamkorligining pedagogik mohiyatini ochib berish, ishonchli va psixologik jihatdan qulay ta'lim muhitini yaratishning samarali usullarini aniqlash hamda amaliy tavsiyalar ishlab chiqish tadqiqotning asosiy maqsadini tashkil etadi.

Tadqiqot vazifalari:

Mazkur maqsaddan kelib chiqib quyidagi vazifalar belgilandi:

1. Pedagog- o'quvchi hamkorligi tushunchasining mazmun-mohiyatini yoritish;
2. Boshlang'ich ta'limda o'zaro ishonchning ahamiyatini aniqlash;
3. Ishonchli ta'lim muhitining asosiy tarkibiy qismlarini tahlil qilish;
4. Pedagogik muloqot va o'quvchi faolligi o'rtasidagi bog'liqlikni k o'rsatish;
5. O'quvchiga y o'naltirilgan ta'lim metodlarining imkoniyatlarini ochib berish;
6. Boshlang'ich sinf o'qituvchilari uchun amaliy tavsiyalar ishlab chiqish.

Tadqiqot metodlari:

Maqolani tayyorlashda pedagogik va psixologik adabiyotlarni nazariy tahlil qilish, taqqoslash, umumlashtirish, kuzatish, pedagogik tajriba materiallarini tahlil qilish hamda ilg'or pedagogik tajribalarni o'rganish metodlaridan foydalanildi.

- ✓ Pedagog- o'quvchi hamkorligining pedagogik mohiyati;
- ✓ Boshlang'ich ta'limda ishonchning ahamiyati;
- ✓ Ishonchli ta'lim muhitining asosiy komponentlari;
- ✓ Pedagogik muloqot — hamkorlikning asosiy vositasi;
- ✓ O'quvchiga y o'naltirilgan ta'lim;
- ✓ Hamkorlikda o'qitishning boshlang'ich sinflardagi imkoniyatlari;
- ✓ O'qituvchining roli;
- ✓ Rag'batlantirish va baholash;
- ✓ Individual yondashuv va inklyuzivlik;
- ✓ Ota-onalar bilan hamkorlik;
- ✓ Raqamli texnologiyalar va hamkorlik;
- ✓ Ishonchli ta'lim muhitini yaratish bo'yicha amaliy tavsiyalar;
- ✓ Pedagog- o'quvchi hamkorligidagi asosiy muammolar;
- ✓ Muammolarni bartaraf etish y o'llari;
- ✓ Kutilayotgan pedagogik natijalar.

Xulosa

Boshlang'ich ta'limda pedagog-o'quvchi hamkorligi ta'lim sifatini belgilovchi muhim pedagogik omillardan biridir. O'quvchi o'zini xavfsiz, qadrlangan va tushunilgan deb his qilgan muhitda ta'lim olishga ko'proq qiziqadi, savollar beradi, xatolardan qo'rqmaydi va mustaqil fikrlashga intiladi.

Ishonchli ta'lim muhiti o'z-o'zidan shakllanmaydi. Uni yaratish uchun

o'qituvchidan yuqori kasbiy mahorat, pedagogik takt, sabr-toqat, kommunikativ kompetensiya va o'quvchining shaxsiy xususiyatlariga hurmat bilan munosabatda bo'lish talab etiladi.

Zamonaviy boshlang'ich ta'limda pedagogning vazifasi faqat bilim berish emas, balki o'quvchini bilim olish jarayonining faol ishtirokchisiga aylantirishdan iborat. Buning uchun o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi munosabat **“o'qituvchi — ijrochi o'quvchi”** modelidan **“pedagog — o'quvchi — hamkorlik”** modeliga o'tishi lozim.

Ishonch, hurmat, adolat, qo'llab-quvvatlash va hamkorlikka asoslangan sinf muhiti bolaning nafaqat akademik natijalarini, balki uning ijtimoiy-emotsional rivojlanishini ham ta'minlaydi. UNICEFning O'zbekiston bo'yicha materiallarida ham sifatli ta'limni rivojlantirishda inklyuziv, bola markazidagi, xavfsiz va qo'llab-quvvatlovchi ta'lim muhitining ahamiyati alohida ta'kidlanadi.

Shu nuqtayi nazardan, boshlang'ich sinf o'qituvchisi har bir bolani o'ziga xos shaxs sifatida qabul qilishi, uning kuchli tomonlarini aniqlashi, qiyinchiliklarini yengib o'tishiga ko'maklashishi va ta'lim jarayonida o'zaro ishonchni asosiy qadriyat sifatida qaror toptirishi zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi. **“Ta'lim to'g'risida”gi Qonun**. O'RQ-637-son, 2020-yil 23-sentabr.
2. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi. **Davlat ta'lim standartlari va davlat ta'lim talablarini ishlab chiqish hamda joriy etish chora-tadbirlari**. 2024-yil 27-martdagi 157-son qaror.
3. Abdullayeva N.A. **Samarali boshlang'ich ta'limni qo'llab-quvvatlash: boshlang'ich sinf o'qituvchilari uchun asosiy fikrlar**. “Yangi O'zbekiston pedagoglari” axborotnomasi, 2023.
4. <file:///C:/Users/Win8/Downloads/pedagogik-hamkorlik-asosida-bo-lajak-boshlang-ich-ta-lim-o-qituvchilarining-metodik-kompetensiyalarini-rivojlantirishga-oid-xorijiy-tajribalar-tahlili.pdf>
5. <https://ilmiyanjumanlar.uz/uploads/conferences/0012/S-41.pdf>

6. <https://translate.google.com/>

7. Kun.uz, kitobxon.uz